

Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Niemieckich w Rzeszowie z siedzibą w Tarnowie 1945-1949. Rzeszowszczyzna w okresie okupacji niemieckiej: egzekucje, oblavy, pacyfikacje. Wykazy rozstrzelanych, wykazy byłych więźniów obozów koncentracyjnych; protokoły przesłuchań świadków, protokoły oględzin masowych grobów zamordowanych obywateli polskich narodowości żydowskiej, romskiej i polskiej, protokoły ekshumacji.. 1945-1947

AIPN Rz, 1/5.

IPN Rz 1/5
18z/2

Odpis z aktów Prez. 350/45. Sądu grodzkiego w Sanoku.

Protokół

ogłędzin obozu w Zaslawiu pod Zagórzem w Sanockim powiecie, przeprowadzonych w dniu 2.X.1945.r.

Obecni:

Dr. Ludwik Tuganowski, kierownik Sądu grodzkiego.

Protokolant: Roman Knopp, kierownik sekretariatu.

Za wskazówkami sołtysa Zagórze Józefa Solona oglądnięto obóz w Zaslawiu, znajdujący się w odległości około 4 km. od Zagórze. Obóz ten mieścił się w budynkach niewykończonych fabryki celulozy, rzucanych na przestrzeni około 5-ciu morgów.

Budynki te przedstawiają się jako duże hale fabryczne. Na jeden z tych budynków murowany, stojący na uboczu, oddzielnie wskazał sołtys Solon jako na pomieszczenie, z którego autami pod osłoną wywożono oprawców na miejsce kaźni.

W odległości około 300 m. w linii powietrznej od owych hal fabrycznych wznoszą się wzgórza, dominujące nad okolicą. Na te właśnie wzgórza wywożono z obozu ofiary i tam je zgładzano. Sołtys Solon zaznaczył, że z odległości około 1 km. obserwował zajścia, które rozgrywały się w obozie i na tych wzgórzach przez szereg tygodni.

W szczególności Solon widział auta, podjeżdżające pod wspomniany osobny budynek i słyszał krzyki, jęki i lamenty mordowanych. Wedle przypuszczeń sołtysa Solona Niemcy mordowali dziennie na owych wzgórzach 400 do 500 osób i to zarówno kobiety, jak i mężczyzn, tak dzieci jak i starców. Wedle podań Solona, przez obóz ten przeszło około 15000 do 20000 osób i to wyłącznie Żydów.

W myśl apokryficznych obliczeń Solona Niemcy wymordowali na tych wzgórzach 6000 do 8000 ludzi.

Na wzgórzach tych, jak i w samym obozie nie pozostały absolutnie żadne ślady tych masowych egzekucji. Wedle spostrzeżeń Solona egzekucje odbywały się przy użyciu broni palnej przede wszystkim, częściowo zaś kolb karabinowych i bagnatów. Wedle Solona na miejscu kaźni na przygotowanych tam stosach z drzewa palono zwłoki pomordowanych, popioły zaś rozpraszano tak, że ślad po nich nie pozostał.

Z obozu w Zaslawiu udał się Sąd, wraz z sołtysem Solonem do wąwozu zw. "Hanusisko", leżącego w odległości około mili od obozu w Zaslawiu przy gościńcu, wiodącym z Zagórze do Leska. Wąwóz ten znajduje się w odległości około 300 m. od gościńca, w zacisznym miejscu pod lasem. Za wskazówkami sołtysa Solona rozpoznano zarysy dołu 10 X 4 m., porośniętego trawą i niewyraźnie odcinającego się w przyległym terenie.

Wedle podań Solona jest to masowy grób 27 Łydów, zamordowanych w tym mi-
scu przez gestapowców. W odległości 8 kroków od tego masowego grobu
znajduje się drugi masowy grób, w którym pogrzebano 14-tu Polaków,
14-tu Ukraińców i 2 Łydów, zastrzelonych tam na miejscu przez gestapow-
ców. Kontury tego drugiego masowego grobu, przedstawiającego się jako
nieforemny czworobok o rozmiarach 15 X 5 m., są jeszcze widoczne.

Poza tym żadnych śladów tej zbrodni stwierdzić nie można.
Wedle podań Solona we wspomnianym lesie znajduje się jeszcze jeden
masowy grób. Poszukiwania przeprowadzone przez sołtysa i sąd nie dały
jednakowóż rezultatu. - Zakończono o godzinie 16,30. -

Dosłowna zgodność niniejszego odpisu z oryginałem stwier-
dzam. -

Rzeszów, dnia 31. grudnia 1946. r.

[Handwritten signature]